

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตร : การศึกษาเฉพาะกรณีสถาบันเทคโนโลยี
พระจอมเกล้าพระนครเหนือ

นางชลธิชา สิงห์ภาคพงศ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาอุดมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2536

ISBN 974-583-365-7

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

019005

117362520

FACTORS AFFECTING CURRICULUM MANAGEMENT : A CASE STUDY OF
KING MONGKUT'S INSTITUTE OF TECHNOLOGY NORTH BANGKOK

Mrs.Cholticha Singhapanupong

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Education

Department of Higher Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1993

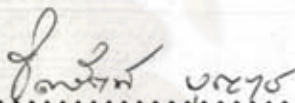
หัวข้อวิทยานิพนธ์   ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตร : การศึกษาเฉพาะกรณีสถาบัน
เทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
โดย   นางชลทิชา สิงห์ภางค์
ภาควิชา   อุดมศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา   รองศาสตราจารย์ ดร.ชลัญจกร อาชวอำรุง

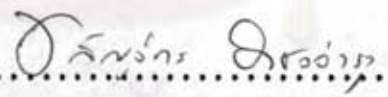

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรภักย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิดารัตน์ บุญนุช)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชลัญจกร อาชวอำรุง)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วารภรณ์ ขวรศิริ)

ศูนย์วิทยานิพนธ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ชลธิชา สิงห์ทองหงษ์ : ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตร : การศึกษาเฉพาะกรณี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ (FACTORS AFFECTING IN
CURRICULUM MANAGEMENT : A CASE STUDY OF KING MONGKUT'S INSTITUTE
OF TECHNOLOGY NORTH BANGKOK) อาจารย์ที่ปรึกษา : รองศาสตราจารย์ ดร.
ชลัญฉกร อาชวอรุ่ง, 209 หน้า. ISBN 974-583-365-7

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ (1) ศึกษาการบริหารหลักสูตรของสถาบันเทคโนโลยี
พระจอมเกล้าพระนครเหนือ (2) ศึกษาปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตร
(3) สสำรวจจุดปะทะสัมพันธ์ของปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกกับระบบการบริหารหลักสูตร และ (4)
จำแนกประเภทของปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตร โดยวิธีวิเคราะห์
เอกสาร สัมภาษณ์ และการสอบถามจากผู้บริหารของสถาบันจำนวน 36 คน เมื่อได้ปัจจัยแล้วนำปัจจัย
ที่ได้มาจำแนกประเภทปัจจัยโดยวิธีวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยภายในที่ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตรของสถาบันมากที่สุด คือ
งบประมาณซึ่งเด่นชัดและไม่อาจจัดในประเภทใดได้และปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตรมาก
ที่สุด คือ ภาวะสมองไหลเมื่อจำแนกประเภทปัจจัยแล้วได้ปัจจัยภายใน 6 ด้าน คือ (1) บุคคลที่
เกี่ยวข้องกับหลักสูตร (2) การสอน (3) ปรัชญาสู่การบริหาร (4) การจัดการกับข้อมูล อาคาร
สถานที่ และ ภาพพจน์ (5) ความยุติธรรมในการบริหาร (6) ความร่วมมือเพื่อจัดสภาพแวดล้อมให้
เหมาะสมกับจำนวนนักศึกษา และปัจจัยภายนอก 5 ด้านคือ (1) กฎระเบียบ ค่านิยม ซึ่งสัมพันธ์
กับแหล่งเงินทุนสนับสนุน (2) สภาพการเมือง เศรษฐกิจ สังคมกับโอกาส และการแข่งขันของบัณฑิต
ในการประกอบอาชีพ (3) ความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งเงินงบประมาณกับความก้าวหน้าทางวิทยาการ
และเทคโนโลยีสมัยใหม่ และความต้องการของตลาดแรงงาน (4) ความร่วมมือกับต่างสถาบันและ
ปัญหาระเบียบราชการ (5) ภาวะสมองไหลจากระบบราชการ

ผู้วิจัยได้อภิปรายข้อค้นพบโดยคำนึงถึงหลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการบริหารหลักสูตร
ระดับอุดมศึกษา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา ..... อุดมศึกษา
สาขาวิชา ..... อุดมศึกษา
ปีการศึกษา 2536

ลายมือชื่อนิติ .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

#C442410 : MAJOR HIGHER EDUCATION
KEY WORD: FACTORS/CURRICULUM MANAGEMENT/KING MONGKUT'S INSTITUTE OF
TECHNOLOGY NORTH BANGKOK

CHOLTICHA SINGHAPANUPONG : FACTORS AFFECTING IN CURRICULUM
MANAGEMENT : A CASE STUDY OF KING MONGKUT'S INSTITUTE OF
TECHNOLOGY NORTH BANGKOK. THESIS ADVISOR : ASSO.PROF.
CHALANKORN ACHAVA-AMRUNG, Ed.D., 209 pp. ISBN 974-583-365-7

The purpose of this research is (1) To study curriculum management of King Mongkut's Institute of Technology North Bangkok; (2) To study internal and external factors affecting curriculum management; (3) To explore interfaces of internal and external factors with curriculum management; and (4) To categorize internal and external factors affecting curriculum management by documentary analysis, interviews and questionnaires directed at 36 administrators of the Institute. Factors collected were categorized by using factor analysis.

The results indicate that the internal factor with the highest influence upon the curriculum management in budgeting which is outstanding by itself and not included in factors ascertained whereas the external counterpart is braindrains. Internal factors ascertained are (1) Personnel relevant to the curriculum; (2) Instruction; (3) From Philosophy to Management; (4) Management of Information, Buildings, and Images; (5) Fairness in Management (6) Co-operation in Managing the Environment appropriate to the Student Body. External factors indicated are (1) Rules and Regulations, and Values Relative to Financial Sources; (2) Political Economic and Social Conditions Relative to Opportunities and Graduates' Career Competitions; (3) Relationship among Financial Sources, Advancement of Knowledge and Modern Technology, and Labor Demands; (4) Co-operation with other institutions and Problems with Government Regulations; (5) Braindraining from the Government Service.

Research findings were discussed in the light of principles and theories of curriculum management in higher education.

ภาควิชา..... อุดมศึกษา
สาขาวิชา..... อุดมศึกษา
ปีการศึกษา..... 2536

ลายมือชื่อนิติ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีด้วยความกรุณาจากคณาจารย์หลายท่าน คือ รองศาสตราจารย์ ดร.ชลัญจกร อาชวอำรุง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยมาโดยตลอด ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิดารัตน์ บุญนุช และ รองศาสตราจารย์ ดร.วราภรณ์ บวรศิริ ที่ได้กรุณาตรวจแก้ไขวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ในโอกาสนี้ด้วย

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่สละเวลาให้ข้อมูล บัณฑิตวิทยาลัยที่ให้ทุนอุดหนุน การวิจัยบางส่วน บิดา-มารดา และคุณวราภรณ์ สิงหภาพงศ์ ที่ให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา จนสำเร็จการศึกษา

ชลทิชา สิงหภาพงศ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญแผนภูมิ	ฎ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
คำถามในการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
ความจำกัดของการวิจัย	6
คำจำกัดความในการวิจัย	6
ขั้นตอนในการวิจัย	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
ตอนที่ 1 หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร	9
ตอนที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตร	36
ตอนที่ 3 การบริหารหลักสูตรของสถาบันเทคโนโลยี พระจอมเกล้าพระนครเหนือ	50
ตอนที่ 4 ทฤษฎีระบบเปิด (Open System Theory) ..	58
ตอนที่ 5 การวิเคราะห์ปัจจัย (Factor Analysis) ..	63

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

หน้า

3	วิธีดำเนินการวิจัย	67
	ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	67
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	69
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	71
	การวิเคราะห์ข้อมูล	73
	การนำเสนอข้อมูล	74
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	75
	ตอนที่ 1 การบริหารหลักสูตรของสถาบันเทคโนโลยี พระจอมเกล้าพระนครเหนือ	76
	ตอนที่ 2 ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่ส่งต่อการบริหาร หลักสูตรของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ	98
	ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเรื่องค่าความสำคัญขององค์ประกอบ ที่เป็นปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อการ บริหารหลักสูตรของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ	102
	ตอนที่ 4 การปะทะสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายในและปัจจัย ภายนอกกับระบบการบริหารหลักสูตร	114
	ตอนที่ 5 การจำแนกประเภทปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ที่ส่งผลต่อการบริหารหลักสูตรของสถาบันเทคโนโลยี พระจอมเกล้าพระนครเหนือ	128
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	140
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	140
	วิธีดำเนินการวิจัย	140

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
	ประชากรที่ใช้ในการวิจัย	140
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	141
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	143
	การวิเคราะห์ข้อมูล	143
	ข้อค้นพบ	143
	อภิปรายผล	150
	ข้อเสนอแนะเพื่อการประยุกต์	172
	ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป	173
	รายการอ้างอิง	175
	ภาคผนวก	186
	ประวัติผู้เขียน	209

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	สาขาวิชาที่เปิดสอนระดับปริญญาตรีในปัจจุบัน 19 สาขาวิชา (2514-2535)	57
2	แสดงจำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัยที่เป็นผู้บริหารของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	68
3	แสดงจำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัยและจำนวนผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์รอบที่ 1	72
4	แสดงผลการวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ผู้บริหารเกี่ยวกับการบริหารหลักสูตรของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ ..	76
5	ระยะเวลาในการศึกษาของหลักสูตรระดับปริญญาตรีที่เปิดสอนในปีการศึกษา 2535	84
6	หลักสูตรใหม่ระดับปริญญาตรีในแผนพัฒนาระดับอุดมศึกษา ระยะที่ 7 (พ.ศ.2535-2539)	96
7	แสดงความคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารหลักสูตร	98
8	แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับค่าความสำคัญของปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่ส่งผลกระทบต่อการบริหารหลักสูตรของสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ	102
9	แสดงจุดปะทะสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายในกับระบบการบริหารหลักสูตร	115
10	แสดงจุดปะทะสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภายนอกกับระบบการบริหารหลักสูตร	122
11	ปัจจัยภายในที่ 1 ด้านบุคคลที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร	129
12	ปัจจัยภายในที่ 2 ด้านการสอน	130
13	ปัจจัยภายในที่ 3 ด้านปรัชญาสู่การบริหาร	131
14	ปัจจัยภายในที่ 4 ด้านการจัดการกับข้อมูล อาคารสถานที่ และภาพพจน์	132
15	ปัจจัยภายในที่ 5 ด้านความยุติธรรม	133

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
16	ปัจจัยภายในที่ 6 ด้านความร่วมมือเพื่อจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม กับจำนวนนักศึกษา	134
17	ปัจจัยภายนอกที่ 1 ด้านกฎ ระเบียบ ค่านิยม ซึ่งสัมพันธ์กับแหล่งเงิน สนับสนุน	135
18	ปัจจัยภายนอกที่ 2 ด้านสภาพการเมือง เศรษฐกิจ สังคมกับโอกาส และการแข่งขันของบัณฑิตในการประกอบอาชีพ	136
19	ปัจจัยภายนอกที่ 3 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งเงินงบประมาณกับ ความก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยีสมัยใหม่ และความต้องการ ของตลาดแรงงาน	137
20	ปัจจัยภายนอกที่ 4 ด้านความร่วมมือกับต่างสถาบันและปฎิหาระเบียบ ราชการ	138
21	ปัจจัยภายนอกที่ 5 ด้านภาวะสมองไหลจากระบบราชการ	139

ศูนย์วิทยพัรพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	แสดงรูปแบบของระบบเปิด	58
2	ขั้นตอนการจัดทำหลักสูตรใหม่และการปรับปรุงหลักสูตรระดับปริญญาตรี	93

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย